

Handlingsplan 2023–2025

I. Prioriterad inköpskategori:

Textil

Upphandlingsregion:	H - Region Skåne
Regional samordnare:	Sally Stenberg, Sara Johansson
Kontaktpersoner:	Sally Stenberg, Sara Johansson

II. Introduktion

Leverantörsmix av grossist och återförsäljare. Medelhög spend där sjukvårdstextilier ligger högst. Frekventa inköp. Textilprodukter omfattar sjukvårdstextilier (takan, påslakan baby, filt, handdukar, patientkläder, personalkläder) arbetskläder, t.ex. för ambulanspersonal, städare och transportarbetare och kläder för sjukhuspersonal och patienter, samt inredning av textilier såsom exempelvis gardiner.

Produktgruppen textil bedöms innebära höga risker. Det beror på att produktionen av textil aktualiserar risker inom samtliga områden mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljö och korruption genom samtliga delar av leveranskedjan, från råvaruutvinning till bearbetning och sluttillverkning. Dock är risken inom miljö låg i sluttillverkningskedet.

En stor del av den globala produktionskedjan inom textilindustrin finns i Asien. Länderna Kina och Indien utmärker sig som två av världens största exportländer för textil. Ofta produceras råvarorna till textilier av småbönder i länder som Indien, Bangladesh, Uzbekistan, Vietnam, Turkiet och Kina. En stor del av tillverkningen av textila varor är förlagd till så kallade högriskländer där produktionskostnaderna är lägre.

Allvarliga risker förekommer inom områdena mänskliga rättigheter och arbetares rättigheter inom såväl produktionen av råvaror som i tillverkningsledet. Kränkningar mot de rättigheterna bedöms vara mycket vanligt förekommande i industrierna och kan medföra allvarlig påverkan. Exempel på sådana kränkningar är tvångs- och barnarbete, ockupering av mark utan adekvat ersättning, otillräckliga löner och inskränkningar i fackföreningrätten.

Även inom miljöområdet bedöms riskerna vara av en allvarlig karaktär, med potentiellt långtgående effekter, genom hela leveranskedjan. Det innefattar bland annat risker för negativ påverkan från farliga kemikalier, överanvändande av vatten i områden med vattenbrist och vattenföreningar.

Hög risk bedöms även finnas inom området korruption. Den risken förekommer framförallt vid tillverkningen, med bland annat risk för förfalskade rapporter från revisioner av fabriker samt falska certifikat, licenser och säkerhetsintyg. **Bristande spårbarhet och transparens är en risk i sig** och gör det svårt att genomföra en fördjupad riskanalys för textilprodukter, då produktionen involverar ett stort antal underleverantörer och verksamheter i olika länder. Få leverantörer lämnar detaljerad information om de länder där de olika produktionsfaserna har ägt rum, vilket begränsar möjligheten att analysera riskerna i produktionskedjan som är kopplade till specifika länder.

Arbetet med att minimera ovan risker kommer till stor del handla om dets internt arbete i hantering/ inköp av textilier såsom flöde och lagerhållning av ren och smutsig tvätt ska vara effektivt för både användare och producent, möjligheter undersöka riskerna/fördelarna med andra textilmaterial exempelvis återvunnet material och cellulosa kopplat till både livslängd men även kortare tvätt och torkprocess som är mer gynsam för miljön samt stort fokus på luckan inom spårbarhet i leverantörskedjan. Genom att kontinuerligt hålla dialog med marknaden, utbilda/informera om risker, samt i förekommande fall använda isotoptesting för de produkter som innehåller bomull och gemensamt ta fram handlingsplaner där bomull är identifierat. Forsatt genomföra kontorsrevisioner.

III. Väsentligaste risker och möjligheter ur ett livscykelperspektiv

Kartläggning risker och möjligheter (urval av produktområde)	Produktområde 1: Inredningstextilier (gardiner)			
	Mänskliga rättigheter	Arbetares rättigheter	Miljö	Anti-korruption
Råvara: risker och möjligheter	Olja (polyster), bomull,trå (viskos) Riska- Sociala risker, våld, särbehandling, barnarbete, minoriteter, migrantarbetare, tvångsarbete, förorenat vatten orsakar sämre levnadsstandard, hot mot rättigheter att använda naturligtgångar, skuldsättning. Läs- och skrivsvårigheter gör att arbetare inte känner till sina rättigheter och hur de ska hantera kemikalier (personlig skyddsutrustning) Personlig skyddsutrustning vid kemikaliehantering. Hälsa och säkerhet i lokalsamhällena (kemikalespill etc.) Anställdas rätt till en rimlig levnadsstandard, Barns rätt till säkerhet och utbildning (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien) Olja: USA, SA, Ryssland, Kina Brasilien och Kina. Bomull: Indien, Kina, USA, Brasilien Trå: USA, Ryssland, Kina, Brasilien, Kanada	Föreningsfrihet, arbetsmiljö, arbetstid, säkerhetsrisker, olaglig avverkning (trå, ryssland, hälsoproblem, låg utbildade. Farliga arbetsförhållanden, Barnarbete, Övertidsarbete Låg lön, Brist på fackliga rättigheter, Diskriminering (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien)	Olja, bomull och trå: Olja: Oljespill i vattenmiljö kan få både akut, toxiska konsekvenser och långtidseffekter. Bomull: Användning av färskvatten, utsläpp av kemiska ämnen och landsförstörelse. Vid bomullsodling finns stora risker kopplat till vattenanvändning pga att jordbrukare använder bristfälliga bevattningsystem som kan leda till att stora områden kan bli obrukbara. Trå: Skogsskövling och utsläpp av koldioxid utgör 20% av alla växthusgaser som släpps ut i miljön. Risker: Bidra till klimatförändring, landförstörelse, minskning av biologisk mångfald, utsläpp av kemiska ämnen, användning av färskvatten, Bidra till klimatförändring, landförstörelse, minskning av biologisk mångfald, utsläpp av kemiska ämnen Enligt Fairtrade Foundations rapport står bomullsodlingen för användningen av kemiska kontroller till ett värde av motsvarande två miljarder US-dollar varje år. 819 av dessa kemikalier har klassificerats som farliga av Världshälsorganisationen. Ämnen förorenar marken och vattendragen och minskar den biologiska mångfalden.	hög risk
Komponenttillverkning/insatsvaror/ingredienser: risker och möjligheter	Vävning/ stickning / Farliga arbetsförhållanden, Barnarbete, Övertidsarbete Låg lön, Brist på fackliga rättigheter, Diskriminering (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien)	Farliga arbetsförhållanden, Barnarbete, Övertidsarbete Låg lön, Brist på fackliga rättigheter, Diskriminering (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien)	Tvättning/ Färgning / tryck- Kemikalier tillsätts vid färgning Hantering av kemikalier Utsläpp till luft/vatten Energi- och vattenförbrukning Användning av kemikalier som inte är godkända inom EU Ytbehandling	Risker för korruption när statligt anställda äger fabriker.
Sluttillverkning: risker och möjligheter	Slutprodukt Sverige Tillskämning /sömnad Import	Sjöfart: slavarbete, lön, hälsa och säkerhet Vägtransport: vägtrafikolyckor inklusive dödsfall, hälso- och säkerhetsrisker, lön	Stor miljöpåverkan vid sjötransport och lastbil (ej fossilfria)	Lastbilar får betala vid gränsen för att komma igenom länder (södra Europa)
Användarfäsa: risker och möjligheter			Möjligheter: längre hållbarhet, intern process för återanvändning av plagg, öka volym per inköp, kravställa märkningar inom hållbarhet och miljö	
Sluthantering/avfall: risker och möjligheter			Återvinna samt återbuka textiler istället för slängas,	
Övrigt: risker och möjligheter	Genom uppförandekoden tillse att leverantören kommunicerar den i hela leverantörskedjan. Säkerställa att leverantören har rutiner för att genomföra risker. Kartlägga leverantörskedjan mer i detalj för att veta vart råvaran kommer ifrån.	Säkerställa att arbetarna förstår riskerna, och att de får information om rättigheter och personlig skyddsutrustning.	Minska vattenmängd och utsläpp genom att undersöka riskerna/fördelarna med andra textilmaterial exempelvis återvunnet material och cellulosa. Fortsätta ställa höga miljökrav på textil, utfasning av miljö och hälsofariga ämnen.	Genom dialog med leverantörer kartlägga var korruption kan förekomma.

	Produktområde 2: Sjukvårdstextilier			
	Mänskliga rättigheter	Arbetares rättigheter	Miljö	Anti-korruption
Råvara: risker och möjligheter	Olja (polyster), bomull,trå (viskos) Riska- Sociala risker, våld, särbehandling, barnarbete, minoriteter, migrantarbetare, tvångsarbete, förorenat vatten orsakar sämre levnadsstandard, hot mot rättigheter att använda naturligtgångar, skuldsättning. Läs- och skrivsvårigheter gör att arbetare inte känner till sina rättigheter och hur de ska hantera kemikalier (personlig skyddsutrustning) Personlig skyddsutrustning vid kemikaliehantering. Hälsa och säkerhet i lokalsamhällena (kemikalespill etc.) Anställdas rätt till en rimlig levnadsstandard, Barns rätt till säkerhet och utbildning (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien) Olja: USA, SA, Ryssland, Kina Brasilien och Kina. Bomull: Indien, Kina, USA, Brasilien Trå: USA, Ryssland, Kina, Brasilien, Kanada	Föreningsfrihet, arbetsmiljö, arbetstid, säkerhetsrisker, olaglig avverkning (trå, ryssland, hälsoproblem, låg utbildade. Farliga arbetsförhållanden, Barnarbete, Övertidsarbete Låg lön, Brist på fackliga rättigheter, Diskriminering (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien)	Olja: Oljespill i vattenmiljö kan få både akut, toxiska konsekvenser och långtidseffekter. Bomull: Användning av färskvatten, utsläpp av kemiska ämnen och landsförstörelse. Vid bomullsodling finns stora risker kopplat till vattenanvändning pga att jordbrukare använder bristfälliga bevattningsystem som kan leda till att stora områden kan bli obrukbara. Trå: Skogsskövling och utsläpp av koldioxid utgör 20% av alla växthusgaser som släpps ut i miljön. Risker: Bidra till klimatförändring, landförstörelse, minskning av biologisk mångfald, utsläpp av kemiska ämnen, användning av färskvatten, Bidra till klimatförändring, landförstörelse, minskning av biologisk mångfald, utsläpp av kemiska ämnen Enligt Fairtrade Foundations rapport står bomullsodlingen för användningen av kemiska kontroller till ett värde av motsvarande två miljarder US-dollar varje år. 819 av dessa kemikalier har klassificerats som farliga av Världshälsorganisationen. Ämnen förorenar marken och vattendragen och minskar den biologiska mångfalden.	hög risk
Komponenttillverkning/insatsvaror/ingredienser: risker och möjligheter	Vävning/ stickning / Farliga arbetsförhållanden, Barnarbete, Övertidsarbete Låg lön, Brist på fackliga rättigheter, Diskriminering (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien)	Farliga arbetsförhållanden, Barnarbete, Övertidsarbete Låg lön, Brist på fackliga rättigheter, Diskriminering (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien)	Tvättning/ Färgning / tryck- Kemikalier tillsätts vid färgning Hantering av kemikalier Utsläpp till luft/vatten Energi- och vattenförbrukning Användning av kemikalier som inte är godkända inom EU Ytbehandling	Risker för korruption när statligt anställda äger fabriker.
Sluttillverkning: risker och möjligheter	Sverige Tillskämning /sömnad Import	Sjöfart: slavarbete, lön, hälsa och säkerhet Vägtransport: vägtrafikolyckor inklusive dödsfall, hälso- och säkerhetsrisker, lön	Stor miljöpåverkan vid sjötransport och lastbil (ej fossilfria)	Lastbilar får betala vid gränsen för att komma igenom länder (södra Europa)
Användarfäsa: risker och möjligheter			Möjligheter: längre hållbarhet, intern process för återanvändning av plagg, öka volym per inköp, kravställa märkningar inom hållbarhet och miljö	
Sluthantering/avfall: risker och möjligheter			Återvinna samt återbuka textiler istället för slängas,	
Övrigt: risker och möjligheter	Genom uppförandekoden tillse att leverantören kommunicerar den i hela leverantörskedjan. Säkerställa att leverantören har rutiner för att genomföra risker. Kartlägga leverantörskedjan mer i detalj för att veta vart råvaran kommer ifrån.	Säkerställa att arbetarna förstår riskerna, och att de får information om rättigheter och personlig skyddsutrustning.	Minska vattenmängd och utsläpp genom att undersöka riskerna/fördelarna med andra textilmaterial exempelvis återvunnet material och cellulosa. Fortsätta ställa höga miljökrav på textil, utfasning av miljö och hälsofariga ämnen.	Genom dialog med leverantörer kartlägga var korruption kan förekomma.

	Produktområde 3: Arbetskläder (inklusive ambulanskläder)			
	Mänskliga rättigheter	Arbetares rättigheter	Miljö	Anti-korruption
Råvara: risker och möjligheter	Olja (polyster), bomull,trå (viskos) Riska- Sociala risker, våld, särbehandling, barnarbete, minoriteter, migrantarbetare, tvångsarbete, förorenat vatten orsakar sämre levnadsstandard, hot mot rättigheter att använda naturligtgångar, skuldsättning. Läs- och skrivsvårigheter gör att arbetare inte känner till sina rättigheter och hur de ska hantera kemikalier (personlig skyddsutrustning) Personlig skyddsutrustning vid kemikaliehantering. Hälsa och säkerhet i lokalsamhällena (kemikalespill etc.) Anställdas rätt till en rimlig levnadsstandard, Barns rätt till säkerhet och utbildning (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien) Olja: USA, SA, Ryssland, Kina Brasilien och Kina. Bomull: Indien, Kina, USA, Brasilien Trå: USA, Ryssland, Kina, Brasilien, Kanada	Föreningsfrihet, arbetsmiljö, arbetstid, säkerhetsrisker, olaglig avverkning (trå, ryssland, hälsoproblem, låg utbildade. Farliga arbetsförhållanden, Barnarbete, Övertidsarbete Låg lön, Brist på fackliga rättigheter, Diskriminering (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien)	Olja, bomull och trå: Olja: Oljespill i vattenmiljö kan få både akut, toxiska konsekvenser och långtidseffekter. Bomull: Användning av färskvatten, utsläpp av kemiska ämnen och landsförstörelse. Vid bomullsodling finns stora risker kopplat till vattenanvändning pga att jordbrukare använder bristfälliga bevattningsystem som kan leda till att stora områden kan bli obrukbara. Trå: Skogsskövling och utsläpp av koldioxid utgör 20% av alla växthusgaser som släpps ut i miljön. Risker: Bidra till klimatförändring, landförstörelse, minskning av biologisk mångfald, utsläpp av kemiska ämnen, användning av färskvatten, Bidra till klimatförändring, landförstörelse, minskning av biologisk mångfald, utsläpp av kemiska ämnen Enligt Fairtrade Foundations rapport står bomullsodlingen för användningen av kemiska kontroller till ett värde av motsvarande två miljarder US-dollar varje år. 819 av dessa kemikalier har klassificerats som farliga av Världshälsorganisationen. Ämnen förorenar marken och vattendragen och minskar den biologiska mångfalden.	hög risk
Komponenttillverkning/insatsvaror/ingredienser: risker och möjligheter	Vävning/ stickning / Farliga arbetsförhållanden, Barnarbete, Övertidsarbete Låg lön, Brist på fackliga rättigheter, Diskriminering (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien)	Farliga arbetsförhållanden, Barnarbete, Övertidsarbete Låg lön, Brist på fackliga rättigheter, Diskriminering (hög risk i Pakistan, Kina, Bangladesh och Indien)	Tvättning/ Färgning / tryck- Kemikalier tillsätts vid färgning Hantering av kemikalier Utsläpp till luft/vatten Energi- och vattenförbrukning Användning av kemikalier som inte är godkända inom EU Ytbehandling	Risker för korruption när statligt anställda äger fabriker.
Sluttillverkning: risker och möjligheter	Sverige Tillskämning /sömnad Import	Sjöfart: slavarbete, lön, hälsa och säkerhet Vägtransport: vägtrafikolyckor inklusive dödsfall, hälso- och säkerhetsrisker, lön	Stor miljöpåverkan vid sjötransport och lastbil (ej fossilfria)	Lastbilar får betala vid gränsen för att komma igenom länder (södra Europa)
Användarfäsa: risker och möjligheter			Möjligheter: längre hållbarhet, intern process för återanvändning av plagg, öka volym per inköp, kravställa märkningar inom hållbarhet och miljö	
Sluthantering/avfall: risker och möjligheter			Återvinna samt återbuka textiler istället för slängas,	
Övrigt: risker och möjligheter	Genom uppförandekoden tillse att leverantören kommunicerar den i hela leverantörskedjan. Säkerställa att leverantören har rutiner för att genomföra risker. Kartlägga leverantörskedjan mer i detalj för att veta vart råvaran kommer ifrån.	Säkerställa att arbetarna förstår riskerna, och att de får information om rättigheter och personlig skyddsutrustning.	Minska vattenmängd och utsläpp genom att undersöka riskerna/fördelarna med andra textilmaterial exempelvis återvunnet material och cellulosa. Fortsätta ställa höga miljökrav på textil, utfasning av miljö och hälsofariga ämnen.	Genom dialog med leverantörer kartlägga var korruption kan förekomma.

IV. Mål

Övergripande mål 1	Hållbar textilproduktion
Delmål:	1.1 Säkerställa att textilier som levereras till svenska regioner sker under ansvarsfulla och hållbara är tillverkade förhållanden genom hela leveranskedjan. 1.2 Kartlägga alternativa material
Målindikatorer:	1.1 Antal leverantörer som i egenrapportering fått kartlägga sina leveranskedjor, leverantörer som granskats, fastnat och fått åtgärder på produktområdet på kartläggning/komponentnivå. Dessa har ökat kännedomen om tillverkningens risker 1.2 Leverantörsdialoger - antal leverantörer som erbjuder alternativa material idag
Övergripande mål 2	Hållbar textilkonsumtion och cirkulär ekonomi
Delmål:	2.1 Återvinning av uttjänta textiler 2.2 Minska inköpsvolymen
Målindikatorer:	2.1 Kartlägger möjligheter (bransch) 2.2 Internprocess - Översyn av textildock